NAPA — VRIJDAG 20 NOVEMBER 1981

'ORKAAN EN MAYRA' KRIJGT BELANGRIJKE PRIJS

Gelukkige Sonia Garmers:

"Ik kan het niet geloven"

Door onze medewerker
B. Jos de Roo

DEN HAAG — Pas aangekomen in Nederland voor de kinderboekenweek, wachtte Sonia Garmers een grote verrassing. Haar boek *Orkaan en Mayra* was bekroond met de Nienke van Hichtum-prijs van de Jan Campertstichting. De prijs bedraagt Nf 4500,- en wordt eenmaal in de twee jaar uitgereikt. Het is een van de belangrijkste prijzen voor jeugdliteratuur. Hoe voelt Sonia Garmers zich, nu haar naam prijkt in het rijtje toppers: Gertie Evenhuis, Tonke Dragt, Jaap ter Haar, Miep Diekmann, Wim Hofman en Henk Barnard? Sonia: "Ik kan het echt niet geloven, ik ben er heel gelukkig mee." Meteen tovert ze een papiertje uit haar tas, waarop allerlei gegevens over de prijs staan. Sonia: "Ik had vroeger wel eens een boek gelezen van die Nienke van Hichtum , maar toen ik die prijs kreeg, wilde ik meer van haar weten. Toen hebben ze me deze gegevens gestuurd: Nienke van Hichtum is het pseudoniem van de vrouw van de socialist Pieter Jelles Troelstra. Ze leefde van 1860 tot 1939 en ze schreef Friese en Nederlandse kinderboeken. Eerst in het Fries, en zo'n boek vertaalde ze dan later in het Nederlands. Haar bekendste werk is 'Afke's tiental!'

In haar boeken gaat het vaak om een tegenstelling tussen arm en rijk, maar ze behandelt die tegenstelling niet als een klassenstrijd. Haar boodschap komt er meer op neer, dat je goed moet doen en eerlijk tegenover iedereen moet zijn. Dan komt het allemaal wel goed".

Is dat ook Sonia's idee en heeft ze daarom die prijs gekregen? Sonia Garmers: "Ik heb het juryrapport nog niet gekregen, maar iemand zei tegen me: "Nienke van Hichtum schreef met gevoel en dat doe jij ook. "Misschien dat ik daarom voor die prijs in aanmerking ben gekomen." Ik opper voorzichtig het idee dat ze de prijs ook wel gekregen kan hebben, omdat ze zich in haar werk steek maakt voor een andere opvoeding van de meisjes op Curacao. Waarom zoveel aandacht voor de meisjes en veel minder aandacht voor de positie van de volwassen vrouwen? Sonia: "Het meisje wordt later moeder, die moet dan kinderen opvoeden. Dan kunnen de veranderingen komen." Beantwoordt Sonia zelf dan niet aan het beeld van de onafhankelijke Mayra uit haar boeken? Verlegen lachend: "Nee, niet helemaal. Mayra is krachtiger, ze breekt meteen met het verleden. Als je de begrafenis van Oom Chitu neemt, dan is ze er radicaal tegen om in rouw te lopen. Ze bekommert zich er niet om, wat de mensen zullen denken. Ik zou het niet zo radicaal doen, meer langs een omweg. Je wilt wel vechten voor veranderingen, maar ik ben ouder en dat is een moeilijkheid." Nienke van Hichtum schreef eerst in het Fries, later in het Nederlands. Sonia Garmers schreef eerst in het Papiamentu, later in het Nederlands. Waarom? Sonia: "Ik heb drie dochters in Nederland wonen. Ik merkte dat de Nederlanders helemaal geen idee hebben, hoe we op de Antillen leven, hoe we opgevoed zijn. Ik wilde dat de mensen in Nederland meer van ons zouden weten, toen ben ik gaan zitten schrijven, dat werd *Lieve Koningin*.

Kijk, ik heb altijd op school alles moeten leren over Holland. Maar in Nederland kom je nog steeds mensen tegen die aan je vragen: "Hoe gaat het in Paramaribo?" Als je tegen hen zegt, dat je van de Antillen komt. Er is nog een reden dat ik in het Nederlands ben gaan schrijven. Als ik in het Papiaments schreef, had ik veel meer moeite die boekjes aan de man te brengen. De tijd die je verliest met het sjouwen van boekhandel naar boekhandel, kan je beter gebruiken door iets nieuws te bedenken."

EIGEN KEUS

Toch neemt niet iedereen het Sonia Garmers in dank af dat ze in het Nederlands schrijft. Zo zei iemand bij de begrafenis van Pierre Lauffer, dat deze zijn land niet verraden had door in een vreemde taal te gaan schrijven. Trekt Sonia zich zo'n opmerking aan? "Op het moment dat iemand zoiets zegt, voel je.... "Hé...". Maar daarna denk ik: ieder heeft zijn eigen keus, je moet zelf weten wat je doet."

We hebben het nog even over

het gemak, dat Sonia Garmers van een uitgever heeft. Hoe staat het met de oprichting van een Antilliaanse uitgeverij? Sonia: "Er was een vergadering met schrijvers. Allen die er waren, zeiden dat er een uitgeverij moet komen. Dat was zes, zeven maanden terug. Sindsdien heb ik niets meer gehoord."

JONGE MENSEN

Sonia Garmers is een vurig voorstandster van een Antilliaanse uitgeverij. "Als die er komt, ga ik misschien weer in het Papiamentu schrijven. Maar zo'n uitgeverij moet wel goed in elkaar gezet worden. Die moet alles regelen, zodat wij kunnen doorgaan met schrijven." Heel enthousiast vertelt Sonia dat een Antilliaanse uitgeverij vooral voor jonge mensen van belang is. "De jonge mensen die schrijven - en die zijn er - hebben geen geld. Als ik in het Papiamentu een boekje uitgeef, dan kan ik naar een drukkerij gaan en voor zes maanden krediet vragen. Dat krijg je wel, want je bent zo'n beetje bekend. Maar jonge mensen zijn niet bekend. Die moeten de drukkerij zelf betalen, die krijgen geen krediet. Daardoor hebben jonge mensen geen kans."

De kinderboekenweek op de Antillen is langzaam doodgebloed. In Nederland floreert ze nog. Wat heeft Sonia Garmers tijdens deze week gedaan? "Lezingen gehouden in Den Haag, Tilburg, Eindhoven, Nijmegen, Arnhem en op de universiteit van Leiden. Op al die lezingen vragen ze honderduit over Curacao en de Antillen. Het meest vragen ze of het waar is dat de jongens op de Antillen alles mogen en dan zeg ik:

Ik ben niet zo radicaal als Mayra, ik ben ouder.

"Nee, er is al een beetje veranderd. "Ook vragen ze veel naar het klimaat, of we ook jaargetijden hebben. Er was zelfs iemand die vroeg: "Hebben jullie echte huizen?"

Heel mooi vond ik de grote boekenmarkt in het Centraal Station van Den Haag. Daar staan alle kinderboekenschrijvers met hun boeken. Er komen wel 50.000 bezoekers. Nou wonen er veel Antillianen in Den Haag, maar ik heb er maar drie gezien. Die drie hebben wel *Orkaan en Mayra* gekocht. Maar het is toch weinig. Antillianen in Nederland hebben toch ook kinderen, die lezen toch ook...."

Sonia Garmers vertelt iets van haar verdere plannen. "Ik moet binnen een jaar een boekje met verhalen voor kinderen van vijf tot acht jaar maken. Ik heb de verhaaltjes al in het Papiamentu, ik moet ze nog in het Nederlands bewerken."

Komt er nog een vervolg op de Orkaan-serie? Sonia: "Dat vraagt iedereen me. Trouwen Orkaan en Mayra?, Krijgen ze kinderen? Hoe zien die er uit? Maar dat moet je zelf maar allemaal verder denken. Tot nu toe is er geen vervolg, maar je weet nooit."

Wat gaat Sonia in haar dankrede bij de prijsuireiking op 18 december zeggen? "Ik denk dat ik zal zeggen, dat ik het leuk vind dat ik die prijs heb. Maar ik zal laten merken dat er nog meer Antilliaanse boeken geschreven moeten worden, want er zijn nog steeds mensen die denken dat er een nieuwe brug cadeau is gegeven die Willemstad met Paramaribo verbindt."